

ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหรัฐฯ กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (USMEFTA)

บทนำ

เมื่อเดือนพฤษภาคม 2546 ประธานาธิบดี George W. Bush ได้เสนอให้มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างสหรัฐฯ กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง (USMEFTA) เพื่อรวมประเทศตะวันออกกลางเข้าสู่เศรษฐกิจโลกและส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งในการเข้าร่วมความตกลง USMEFTA สหรัฐฯ ได้กำหนดให้ประเทศตะวันออกกลางแต่ละประเทศจะต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) เข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO
- (2) เข้าร่วมโครงการ Generalized System of Preferences (GSP) ที่อนุญาตให้สินค้าต่างประเทศเข้าสู่ตลาดสหรัฐฯ ได้โดยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า
- (3) จัดทำความตกลงด้านการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Framework Agreement: TIFAs) เพื่อสร้างกรอบมาตรฐานทางการค้าและการยุติข้อพิพาท
- (4) จัดทำข้อตกลงทวิภาคีด้านการลงทุน (Bilateral Investment Treaties: BITs) ที่กำหนดให้รัฐบาลต่างประเทศให้การคุ้มครองทางกฎหมายแก่นักลงทุนต่างชาติเสมือนนักลงทุนชาติตน
- (5) จัดทำความตกลง FTA ในกรอบกว้างที่ครอบคลุมทุกประเด็นในกรอบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างกัน (comprehensive)
- (6) เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถทางการค้า (trade capacity building) ที่รัฐบาลสหรัฐฯ มีการจัดสรรงบประมาณกว่า 1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปีในการผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศในตะวันออกกลาง

สถานะล่าสุด

การเจรจาจัดทำความตกลง FTA ของสหรัฐฯ กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางมีความคืบหน้าอย่างมาก ขณะนี้ สหรัฐฯ ได้ประสบความสำเร็จในการสรุปผลการเจรจาความตกลง FTA กับ โมร็อกโก บาห์เรน โอมาน และอยู่ระหว่างการเจรจาความตกลง FTA อย่างเป็นทางการกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) โดยสหรัฐฯ มีความประสงค์ที่จะนำความตกลง FTA ในระดับทวิภาคีกับประเทศตะวันออกกลางที่สำเร็จแล้วมารวมไว้ภายใต้ความตกลงใหญ่ USMEFTA ให้แล้วเสร็จภายในปี 2556

ทั้งนี้ ประเทศในตะวันออกกลางมีสถานะความคืบหน้าในแต่ละด้าน ดังนี้

COUNTRY	FTA	TIFA	BIT	WTO	GSP
Israel ¹	✓	✓	✓	✓	Not Eligible
Jordan ²	✓	✓	✓	✓	✓
Morocco	✓	✓	✓	✓	✓
Bahrain	✓	✓	✓	✓	Not Eligible
Egypt		✓	✓	✓	✓
Lebanon				Negotiating Accession	
Algeria		✓		Negotiating Accession	✓
Tunisia		✓	✓	✓	✓
Saudi Arabia		✓		✓	Not Eligible
Oman	Signed	✓		✓	✓
Kuwait		✓		✓	Not Eligible
UAE	Negotiating	✓		✓	Not Eligible
Yemen		✓		Negotiating Accession	✓
Qatar		✓		✓	Not Eligible
Syria					Not Eligible
Iraq		✓		Negotiating Accession	✓
Libya				Negotiating Accession	Not Eligible
Iran				Negotiating Accession	Not Eligible

Source: United States Trade Representative

¹ อิสราเอลประสบผลสำเร็จในการเจรจา FTA กับสหรัฐฯ ในปี 2528 ก่อนที่จะมีการจัดทำความตกลง USMEFTA ในปี 2546

² จอร์แดนประสบผลสำเร็จในการเจรจา FTA กับสหรัฐฯ ในปี 2543 ก่อนที่จะมีการจัดทำความตกลง USMEFTA เช่นกัน

- ความตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว

อิสราเอล:

อิสราเอลประสบความสำเร็จในการเจรจา FTA กับสหรัฐฯ ในปี 2528 ก่อนที่จะมีการจัดทำความตกลง USMEFTA ในปี 2546 ทั้งนี้ ความตกลงดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญในการขยายความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างทั้ง 2 ประเทศ ซึ่งปัจจุบัน อิสราเอลเป็นประเทศคู่ค้าของสหรัฐฯ ที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 21 โดยมีมูลค่าทางการค้าระหว่างกัน 2.37 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2547 อย่างไรก็ตาม ทั้ง 2 ประเทศยังคงร่วมกันดำเนินการอย่างหนักในปี 2548 ที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ และการจัดทำมาตรฐานต่างๆ ต่อไป

จอร์แดน:

จอร์แดนประสบความสำเร็จในการเจรจา FTA กับสหรัฐฯ ในปี 2543 ก่อนที่จะมีการจัดทำความตกลง USMEFTA เช่นกัน ซึ่งความตกลงดังกล่าวเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม 2544 ทั้งนี้ สหรัฐฯ กับจอร์แดนยังคงทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดตลอดมาในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้ชุมชนธุรกิจได้โอกาสใช้ประโยชน์จากความตกลงดังกล่าวมากที่สุดเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองประเทศ โดยมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจอร์แดนของสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจาก 16 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2541 เป็น 1.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2547 ในขณะที่มูลค่าการส่งออกสินค้าของสหรัฐฯ ไปยังจอร์แดนเพิ่มขึ้นจาก 552 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2547 เป็น 580 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2548

โมร็อกโก:

การเจรจา FTA สหรัฐฯ-โมร็อกโกเริ่มขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2546 และได้ประสบความสำเร็จในการสรุปผลการเจรจาในเดือนมีนาคม 2547 โดยผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาสหรัฐฯ เมื่อเดือน กรกฎาคม 2547 ซึ่งได้รับการลงนามจากประธานาธิบดีบุชเมื่อเดือนสิงหาคม 2547 และเริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2549 ซึ่งขณะนี้ โมร็อกโกได้ทำการปรับปรุงกระบวนการภายในเพื่อรองรับความตกลงดังกล่าวเสร็จแล้ว โดยได้แก้ไขกฎหมายแรงงาน เช่น การเพิ่มระดับอายุขั้นต่ำในการจ้างงานและการเพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ รวมทั้งเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในประเทศของตนให้สอดคล้องกับข้อผูกพันภายใต้ความตกลง FTA ดังกล่าว

- ความตกลงการค้าเสรีที่สรุปผลการเจรจาแล้ว

บาหลีเรน:

สหรัฐฯ กับบาหลีเรนได้ประกาศที่จะจัดทำความตกลง FTA ระหว่างกันเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2546 ซึ่งความตกลงดังกล่าวได้รับการลงนามเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2547 และบาหลีเรนได้ให้สัตยาบัน (ratified) ต่อความตกลงดังกล่าวเมื่อเดือนกรกฎาคม 2548 โดยสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐฯ และวุฒิสภาสหรัฐฯ ผ่านความเห็นชอบร่างกฎหมาย FTA สหรัฐฯ-บาหลีเรน ด้วยคะแนนเสียง 327 ต่อ 95 ซึ่งได้รับการลงนามจากประธานาธิบดีบุชเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2549 และเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2549

ทั้งนี้ ภายใต้ความตกลง FTA สหรัฐฯ-บาหลีเรน ภาษีสินค้าเกษตรของบาหลีเรนร้อยละ 98 จะถูกลดลงเป็นศูนย์ทันที ทั้งนี้ไม่รวมสินค้าแอลกอฮอล์และบุหรี่ย โดยบาหลีเรนจะยกเลิกภาษีทั้งหมดภายในระยะเวลา 10 ปี ในขณะที่เดียวกันสหรัฐฯ จะเปิดเสรีให้กับสินค้านำเข้าประเภทอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม เกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จากบาหลีเรน โดยสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่จะได้รับการยกเว้นภาษีจะต้องประกอบด้วยเส้นใยสหรัฐฯ หรือบาหลีเรนเท่านั้น โดยในระยะสั้นจะมีระยะเวลา temporary transitional allowance ให้สำหรับสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดด้านแหล่งกำเนิดสินค้า ความตกลงดังกล่าวยังกำหนดให้บาหลีเรนเปิดตลาดให้กับธนาคารและผู้ให้บริการสหรัฐฯ มากขึ้น โดยสหรัฐฯ จะยังคงจับตามองการปฏิรูปแรงงานของบาหลีเรนตามที่ได้สัญญาไว้

โอมาน:

เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2547 รัฐบาลสหรัฐฯ ได้แจ้งความประสงค์ที่จะเปิดการเจรจาความตกลง FTA กับโอมานต่อรัฐสภาสหรัฐฯ อย่างเป็นทางการ ซึ่งสหรัฐฯ กับโอมานประสบผลสำเร็จในการเจรจาจัดทำความตกลงดังกล่าวเมื่อเดือนตุลาคม 2548 โดยนาย Rob Portman ผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (USTR) ได้ลงนามความตกลงดังกล่าวเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549 ณ กรุงวอชิงตัน ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 วุฒิสภาสหรัฐฯ ได้ให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายบังคับใช้ความตกลง FTA สหรัฐฯ-โอมาน (H.R. 5684) ด้วยคะแนน 62 ต่อ 32 เสียง และประธานาธิบดีบุชได้ลงนามกฎหมายบังคับใช้ความตกลง FTA สหรัฐฯ-โอมานเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2549 อย่างไรก็ตาม ความตกลง FTA สหรัฐฯ-โอมานจะมีผลบังคับใช้ภายหลังจาก 60 วันนับจากวันที่ทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนหนังสือแจ้งรับรองการปฏิบัติตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลง ซึ่งขณะนี้ โอมานอยู่ในช่วงสุดท้ายของการปรับแก้กฎหมายและกฎระเบียบด้านแรงงาน และคาดว่าความตกลง FTA สหรัฐฯ-โอมานจะเริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2551

- **ความตกลงการค้าเสรีที่อยู่ระหว่างการเจรจา**

สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE):

ภายหลังจากที่ USTR ได้ทำการหารือกับรัฐสภาสหรัฐฯ เกี่ยวกับการจัดทำความตกลง FTA กับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) เมื่อเดือนกันยายน 2547 USTR ได้ประกาศเปิดการเจรจาความตกลง FTA สหรัฐฯ-UAE อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2547 และได้มีการเจรจาความตกลง FTA ล่าสุดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2550 ที่กรุงลอนดอน ซึ่งผลการเจรจาดังกล่าวยังคงไม่มีความคืบหน้าในหลายประเด็น ส่งผลให้นาย Franklin Lavin (US Commerce Undersecretary for International Trade) ประกาศชะลอการเจรจา FTA กับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ลงชั่วคราวเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2550

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2550 นาง Susan Schwab ผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (USTR) ได้มีการประชุมหารือกับนาย Shaikha Lubna Al-Qasimi รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และการวางแผน และนาย Mohammed Khalfan bin Khirbash รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ภายใต้กรอบความตกลงด้านการค้าและการลงทุน (TIFA Plus) โดยการหารือได้มุ่งเน้นประเด็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา เศรษฐกิจยุคดิจิทัล (digital economy) และมาตรฐาน ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องการลงทุนยังคงเป็นประเด็นที่มีการโต้แย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องข้อจำกัดด้านการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment) ซึ่งสหรัฐฯ ได้เรียกร้องให้สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์แก้ไขกฎหมายการดำเนินธุรกิจ (Company Law) ให้อนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถถือครองสิทธิในการเป็นเจ้าของธุรกิจทั่วประเทศได้ในอัตราร้อยละ 100 นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังผลักดันให้สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ปฏิรูปตลาดแรงงาน และเปิดตลาดการค้าบริการ อนึ่ง การหารือในครั้งนี้เป็นการหารือครั้งแรกนับจากที่ทั้งสองฝ่ายได้ประกาศเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2550 ว่าไม่สามารถสรุปผลการเจรจาได้ทันก่อนที่กฎหมาย Trade Promotion Authority จะหมดอายุ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากความตกลง USMEFTA

ภูมิภาคตะวันออกกลางมีประชากรกว่า 350 ล้านคน และมีมูลค่าทางการค้ากับสหรัฐฯ กว่า 7 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐฯ ส่วนใหญ่และกลุ่มล็อบบี้ทางธุรกิจ เช่น US-Middle East Free Trade Coalition และ National US-Arab Chamber of Commerce ได้เน้นย้ำถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับจากความตกลง USMEFTA โดยเฉพาะการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การสร้างงาน และโอกาสในการขยายการส่งออกของสหรัฐฯ

การค้าระหว่างสหรัฐฯ กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางแม้ว่าจะเป็นส่วนน้อยของการค้าทั้งหมด ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 8 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของภูมิภาคตะวันออกกลาง และเพียงร้อยละ 4-5 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของสหรัฐฯ แต่ทรัพยากรน้ำมันและก๊าซในภูมิภาคดังกล่าว มีความสำคัญยิ่งต่อสหรัฐฯ และการค้าในสินค้าหลักทั้งสองประเภทมีส่วนสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคดังกล่าว ตัวอย่างเช่นในกรณีของจอร์แดน ซึ่งภายหลังจากที่มีความตกลง FTA กับสหรัฐฯ ในปี 2543 มูลค่าการส่งออกของจอร์แดนมายังสหรัฐฯ ได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 31 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2543 เป็น 1.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2548 ซึ่งส่วนหนึ่งมีผลมาจากความต้องการน้ำมันและก๊าซที่เพิ่มขึ้นทุกปีของสหรัฐฯ นอกจากนี้ นักวิชาการเชื่อว่า การที่สหรัฐฯ มีความตกลง FTA กับประเทศเล็กๆ อย่างจอร์แดนก่อน อาจเป็นการสร้างความกดดันให้กับประเทศที่เป็นตลาดเป้าหมายของสหรัฐฯ เช่น สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย และอียิปต์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แรงจูงใจสำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดทำความตกลง USMEFTA ของสหรัฐฯ เป็นเหตุผลของภูมิศาสตร์การเมืองมากกว่าเหตุผลทางการค้า ทั้งนี้ เนื่องจากความตกลง USMEFTA ถูกเสนอให้จัดทำขึ้นภายหลังเหตุการณ์ก่อการร้ายเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ซึ่งเอกสารรายงาน 9/11 Commission Report ได้เสนอให้มีการจัดทำความตกลงดังกล่าวเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายรวมถึงการพัฒนาการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยในกลุ่มประเทศอาหรับ ผลักดันการเปิดประเทศดังกล่าวให้กับสหรัฐฯ และผ่อนปรนสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ดังกล่าวที่มีต่ออิสราเอล ดังนั้น จะเห็นได้ว่าประเทศที่สหรัฐฯ มีความตกลง FTA อยู่แล้ว และประเทศที่สหรัฐฯ กำลังจะมีความตกลง FTA ด้วยนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่ค่อนข้างมีความเป็นกลางทางการเมืองในระดับหนึ่ง ซึ่งองค์กรประชาสังคมนานาชาติและประชาคมต่างๆ ในประเทศตะวันออกกลางได้แสดงความกังวลว่าความตกลง USMEFTA อาจส่งผลในทางลบต่อประเทศที่กำลังพัฒนาในภูมิภาคตะวันออกกลางมากกว่าส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และหากปล่อยให้ภูมิศาสตร์การเมืองมีบทบาทสำคัญกว่าการค้าแล้วนั้น อาจเป็นผลร้ายต่อประเทศดังกล่าวในระยะยาว

ความสำคัญด้านภูมิศาสตร์การเมืองระหว่างความตกลง USMEFTA และความตกลง FTA อื่นๆ

		USTR Negotiations				Congressional Consideration				
		Announced	Agreed	Rounds	Duration	Began Consideration	Passed	Duration	Vote Count (Yea-Nay)	
									House	Senate
Non-MEFTA FTAs	DR-CAFTA	01/16/02	03/15/04	9	26 months	06/23/05	07/28/05	20 days	217-215	54-45
	Australia	03/01/03	02/08/04	6	11 months	02/12/04	07/15/04	76 days	314-109	80-16
	Thailand	10/20/03	n/a	6+	28 months+	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
	Singapore	11/16/00	01/15/03	11	24 months	02/28/03	07/31/03	91 days	272-155	66-32
	Chile	11/29/00	12/11/02	14	25 months	02/28/03	07/31/03	91 days	270-156	65-32
MEFTA FTAs	Morocco	01/03/03	03/02/04	8	14 months	04/02/04	07/22/04	66 days	323-99	unanimous
	Bahrain	05/21/03	05/27/04	3	12 months	11/16/04	12/13/04	20 days	327-95	Unanimous
	Oman	11/14/04	10/01/05	2	11 months	10/17/05	n/a	n/a	n/a	n/a
	UAE	11/14/04	n/a	4+	16 months+	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

เมื่อเปรียบเทียบระยะเวลาที่สหรัฐฯ ใช้ในการเจรจาความตกลง FTA และระยะเวลาที่รัฐสภาสหรัฐฯ ใช้ในการพิจารณาผ่านความเห็นชอบระหว่างความตกลง USMEFTA (โมร็อกโก บาร์เรน โอมาน และสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์) กับความตกลง FTA อื่นๆ (DR-CAFTA ออสเตรเลีย ไทย สิงคโปร์ และชิลี) จะเห็นได้ว่าความตกลง FTA ของสหรัฐฯ กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง นั้น โดยเฉลี่ยมีรอบการเจรจาประมาณ 4.25 รอบ และใช้เวลาในการเจรจาโดยเฉลี่ยประมาณ 13.25 เดือน เมื่อเทียบกับความตกลงกับประเทศอื่นที่ไม่ได้อยู่ใน USMEFTA ที่มีรอบการเจรจาประมาณ 9.2 รอบ และใช้เวลากการเจรจานานประมาณ 22.8 เดือน ดังนั้น การที่สหรัฐฯ สามารถสรุปผลการเจรจา FTA กับประเทศ USMEFTA ในระยะเวลาที่สั้นกว่าอาจเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า รัฐบาลสหรัฐฯ มีความมุ่งมั่นอย่างสูงที่จะสรุปผลการเจรจาความตกลง USMEFTA ให้สำเร็จภายในปี 2556

นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงคะแนนเสียงจะเห็นว่า โดยทั่วไปความตกลง FTA กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางจะได้รับการพิจารณาผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาสหรัฐฯ โดยง่าย อย่างเช่นความตกลง FTA ระหว่างสหรัฐฯ กับ บาร์เรน และโมร็อกโก ที่ได้รับการเห็นชอบอย่างเป็นทางการจากรัฐสภาสหรัฐฯ และมีเพียงเสียงร้อยละไม่ถึง 25 ในสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้ให้ความเห็นชอบความตกลงทั้งสอง ในทางตรงกันข้าม ความตกลง

FTA ของสหรัฐฯ กับประเทศอื่นที่ไม่ได้อยู่ใน USMEFTA มักจะได้รับการคัดค้านสูง เช่นในกรณีความตกลง FTA สหรัฐฯ-DR-CAFTA ที่ได้รับคะแนนเสียงใกล้เคียงกันจากสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐฯ และผ่านความเห็นชอบจากวุฒิสภาสหรัฐฯ ด้วยคะแนนเสียงเพียง 11 คะแนน ในขณะที่ความตกลง FTA สหรัฐฯ-สิงคโปร์ และ สหรัฐฯ-ชิลี ได้รับการคัดค้านสูงถึงร้อยละ 40 และ 30 ตามลำดับ

ด้วยองค์ประกอบทั้งทางด้านคะแนนเสียงและเงื่อนไขในการเจรจาและการพิจารณาผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาสหรัฐฯ อาจสรุปได้ว่า ความตกลง USMEFTA นั้น ได้รับการปฏิบัติที่เป็นพิเศษเมื่อเทียบกับประเทศคู่เจรจาอื่นๆ ของสหรัฐฯ ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ความตกลง USMEFTA แม้ว่าเมื่อพิจารณาแล้วความตกลง USMEFTA จะมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นรอง แต่ด้วยความสำคัญของภูมิศาสตร์การเมืองทำให้ความตกลงดังกล่าวสามารถผ่านกระบวนการเจรจาและพิจารณาผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาสหรัฐฯ แบบ fast-track

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การเจรจาจัดทำความตกลง FTA ของสหรัฐฯ กับประเทศต่างๆ นั้น มีแรงผลักดันจากสองปัจจัยหลักด้วยกัน ได้แก่ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการค้าและภูมิศาสตร์การเมือง การเจรจาจัดทำความตกลง FTA กับประเทศที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ความตกลง USMEFTA นั้นมาจากเหตุผลสำคัญทางเศรษฐกิจการค้า ซึ่งต้องผ่านกระบวนการเจรจาอย่างละเอียดรอบคอบ ในขณะที่การเจรจาจัดทำความตกลง USMEFTA นั้น มีแรงผลักดันจากภาวะทางการเมืองเป็นหลัก ส่งผลให้การเจรจาในประเด็นสำคัญ ที่สหรัฐฯ ได้ให้การเน้นย้ำและยื่นกรานตลอดการเจรจาจัดทำความตกลงกับประเทศต่างๆ เช่น ประเด็นเรื่องมาตรฐานแรงงาน ทรัพย์สินทางปัญญา และกฎระเบียบด้านสินค้าเกษตร ได้รับการผ่อนปรน

ในกรณีของความตกลง FTA สหรัฐฯ-DR-CAFTA นั้น ประเด็นเรื่องมาตรฐานแรงงานเป็นประเด็นที่ได้รับการโต้แย้งและอภิปรายอย่างมาก และแม้ว่าประเทศ DR-CAFTA ได้ยอมรับที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานแรงงานภายใต้องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) ถึง 36 ข้อด้วยกัน ก่อนที่ความตกลงดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาสหรัฐฯ แต่สมาชิกวุฒิสภาสหรัฐฯ สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (USTR) และองค์กรพัฒนาเอกชน (non-government organization) ต่างๆ ก็ยังคงได้แสดงความกังวลต่อความตกลงดังกล่าว ในทางตรงกันข้าม รัฐสภาสหรัฐฯ ได้ให้การพิจารณาผ่านความเห็นชอบความตกลง FTA สหรัฐฯ-บาหลีเรออย่างไม่ติดขัด และแม้ว่าคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านแรงงาน (Labor Advisory Committee) และ ILO ได้แสดงความกังวลต่อเรื่องมาตรฐานแรงงานก็ตาม บาหลีเรอถูกกำหนดให้ยอมรับที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านแรงงานของ ILO เพียง 8 ข้อเท่านั้น นอกจากนี้ การแสดงท่าทีกังวลหรือโต้แย้งต่อสถานการณ์ด้านแรงงานในบาหลีเรอจากวุฒิสมาชิกและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐฯ มีเพียงจำกัด

แม้ว่ากลุ่มประเทศ DR-CAFTA จะมีมาตรฐานแรงงานที่สูงกว่าบาร์เนกก็ตาม แต่ความแตกต่างของ
น้ำหนักที่รัฐสภาสหรัฐฯ ให้ความสำคัญเรื่องมาตรฐานแรงงานในความตกลง FTA สหรัฐฯ-DR-CAFTA กับ
ความตกลง FTA สหรัฐฯ-บาร์เนก แสดงให้เห็นว่า ความสำคัญด้านภูมิศาสตร์การเมืองของความตกลง
USMEFTA มีอิทธิพลเหนือกว่าข้อกังวลด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่เคยมีผลต่อกระบวนการเจรจาความตกลง
FTA และการพิจารณาผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาสหรัฐฯ ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า รัฐสภาสหรัฐฯ จะมุ่งเน้น
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้า เช่น มาตรฐานแรงงานและทรัพย์สินทางปัญญา ต่อเมื่อความตกลง FTA นั้นๆ เป็น
เหตุผลที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่หากการจัดทำความตกลง FTA นั้นๆ มีเหตุผลทางภูมิศาสตร์
การเมืองเป็นหลัก รัฐสภาสหรัฐฯ ดูเหมือนว่าจะยินดีผ่อนปรนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าลง โดยเฉพาะในกรณี
ของความตกลง USMEFTA ที่รัฐบาลสหรัฐฯ ได้เร่งพยายามสรุปผลการเจรจากับกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้
ได้โดยเร็วที่สุด ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ด้านภูมิศาสตร์การเมืองในการหาแนวร่วมสนับสนุนในเขตภูมิภาค
ตะวันออกกลางมากกว่าผลประโยชน์ทางการค้า

การที่ความตกลง FTA ของสหรัฐฯ กับประเทศตะวันออกกลางต่างๆ สามารถสรุปผลการเจรจาและ
ได้รับการพิจารณาผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาสหรัฐฯ ได้อย่างรวดเร็วเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญด้าน
ภูมิศาสตร์การเมืองของความตกลง USMEFTA ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับความตกลง DR-CAFTA แล้ว
ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการค้าทวิภาคีที่สหรัฐฯ จะได้รับจากความตกลง DR-CAFTA นั้นมีมากกว่าที่สหรัฐฯ
จะได้รับจากความตกลง USMEFTA อย่างเห็นได้ชัด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความสำคัญของความตกลง USMEFTA อยู่ที่สินค้าที่ทำการซื้อขายระหว่างกัน
ได้แก่ (1) น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของสหรัฐฯ อย่างมาก และเป็น
องค์ประกอบหลักในการเจรจา FTA ของสหรัฐฯ กับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง และ (2) เสถียรภาพความ
มั่นคงของประเทศที่สหรัฐฯ คาดหวังว่าจะได้รับจากการสร้างเครือข่ายพันธมิตรและแนวร่วมสนับสนุนในภูมิภาค
ตะวันออกกลางในการต่อต้านการก่อการร้าย

สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงวอชิงตัน